

впливу нематеріального активу, основою якого є корупція в ешелонах влади, може бути дуже вагомим і забезпечувати як процвітання, так і призвести до занепаду бізнесу. Прикладів цього нематеріального активу безліч, – він існує всюди, де можливе чи необхідне втручання держави в справи бізнесу. У таких умовах необхідний адекватний облік вартості нематеріального активу у вигляді відносин керівника (власника) бізнесу з владними коридорами. Правильна ринкова оцінка такого гудвілу особливо важлива при зміні власника бізнесу.

З настанням періоду стагнації, а далі і кризи, в українській економіці, коли прогнозується зростання операцій на ринку купівлі-продажу бізнесів, необхідно чітко уявлення всіма учасниками даного ринку необхідності правильного врахування вартості гудвілу та інших нематеріальних активів, а в особливості, тих, які нерозривно пов'язані з попереднім власником. Така необхідність викликана тим, що даний нематеріальний актив може становити значну частину вартості купованого бізнесу і його втрата значно знизить прибутковість, а то й зовсім призведе до банкрутства.

Список посилань на джерела

1. Мельник О. В. Механізм стратегічного управління нематеріальними активами підприємства: концептуальні засади. // О. В. Мельник / Стратегія економічного розвитку України. – 2010. – № 26. – С. 130–135.

2. Хитчнер Дж. Р. Оценка стоимости нематериальных активов / Под науч. ред. В. М. Рутгайзера. – М.: Маросейка, 2008. – 144 с.

УДК 328.47

Ю. В. Неміш, к.е.н., асистент

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ НАФТОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ

Ефективність господарювання в ринкових умовах передбачає оптимізацію витрат та максимізацію одержання прибутку. Витрати являються каталізатором, обмежуючим фактором прибутковості, тому їм доцільно приділяти більше уваги в системі оцінки результатів господарювання.

Управління витратами підприємств нафтопереробної галузі слід розуміти як сукупність прийомів і способів, інструментів і важелів впливу на формування витрат, спрямовану на досягнення їх максимальної ефективності на підприємстві у процесі відтворення, за постійного контролю їх рівня та стимулювання зниження.

Управління витратами є складовою всебічного аналізу підприємства при цьому важливе значення відіграють рівень витрат, доходів і прибутку. Дослідження показників управління витратами, дає змогу оцінити ефективність використання та наявних ресурсів у підприємства та за їх допомогою оптимізувати всі види затрат. Основною метою цього способу аналізу лежить

можливість впливу на витрати підприємства незалежно від стадії виробництва та підвищувати якість виготовленої продукції. Аналіз управління витратами допомагає дослідити всі функції управління на підприємстві: планування, організація, мотивація, контроль, а також оцінити структуру знань, вмій та технології які взаємодіють між собою. Важливим недоліком аналізу управління затрат підприємства є надмірна концентрація на витратах підприємства та елементах що їх складають, питомій вазі відносно загального показника, однак такий вид дослідження не показує прямого зв'язку витрат на управління з доходом чи прибутком підприємства.

Існуючі недоліки в управлінні витратами ведуть до розбалансування всього процесу їх формування, а в результаті — до зайвих витрат, чому можна запобігти при раціональній організації відповідного процесу. Наслідком цього став надмірно високий рівень витрат на ряді вітчизняних підприємств у порівнянні з аналогічними підприємствами розвинутих країн.

Конкурентоспроможність підприємства сьогодні забезпечується високою якістю, низькою ціною та швидкістю впровадження продукції на ринок, що не можливо реалізувати без значних витрат коштів на зміну технологій, удосконалення матеріально-технічної бази, підвищення кваліфікації кадрів та інше. Таким чином бачимо, що конкурентоспроможність підприємства в ринкових умовах функціонування залежить від обґрунтованості величини витрат на здійснення виробничої діяльності. Підприємство паливно-енергетичного комплексу, як і будь-яке підприємство, що функціонує в ринкових умовах, повинно постійно відслідковувати результати своєї діяльності, визначати відхилення отриманих результатів від намічених цілей та завдань. Важлива роль у цьому належить економічному аналізу господарської діяльності, прогностичній оцінці витрат і результатів, науково-обґрунтованим методам калькулювання, формування та розподілу витрат виробництва. Аналіз безпосередньо витрат виробництва дозволяє визначити відповідність техніко-економічного потенціалу підприємства та фактичних витрат на виробництво та реалізацію, визначити межі максимально припустимих витрат та недоліки системи управління ними. Управління витратами – це процес цілеспрямованого формування витрат щодо їхніх видів, місць та носіїв за постійного контролю рівня витрат і стимулювання їхнього зниження. Воно є важливою функцією економічного механізму будь-якого підприємства. Система управління витратами має функціональний та організаційний аспекти. Вона включає такі організаційні підсистеми: пошук і виявлення чинників економії ресурсів; нормування витрат ресурсів; планування витрат за їхніми видами; облік та аналіз витрат; стимулювання економії ресурсів і зниження витрат. Такими підсистемами керують відповідні структурні одиниці підприємства залежно від його розміру (відділи, бюро, окремі виконавці).

Управління витратами на підприємстві передбачає виконання всіх функцій, які властиві управлінню будь-яким об'єктом, тобто розробку (прийняття) і реалізацію рішень, а також контроль за їх виконанням. Функції управління витратами реалізуються через елементи управлінського циклу: прогнозування і планування, організацію, координацію і регулювання,

активізацію і стимулювання виконання, облік і аналіз

Ефективне управління витратами в сучасних умовах господарювання в Україні набуває особливого значення, як для окремого підприємства, так і для економіки країни в цілому, що пов'язано з необґрунтованим підвищенням цін на продукцію, роботи та послуги вітчизняного виробництва. Тому першим етапом удосконалення системи управління витратами є впровадження прогнозування та планування їхнього рівня відповідно до змін зовнішніх та внутрішніх чинників впливу на результати діяльності підприємств. Оскільки величина витрат безпосередньо залежить від запланованого обсягу виконання робіт, то визначення прогнозних обсягів виробництва передусь прогнозним оцінкам рівня витрат.

УДК 620.91

Т. М. Орицин, к.е.н., доцент

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

РЕСУРШНА СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯК ОСНОВА УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ

Період становлення ринкової економіки в Україні характеризується низкою особливостей, які об'єктивно вимагають формування нових методологічних підходів до оптимізації функціонування природогосподарської системи та її складової – раціонального використання природних ресурсів. Серед цих особливостей екстенсивно-затратний розвиток економіки внаслідок недосконалої структури виробництва та споживання ресурсів, недотримання природоохоронних вимог, відсутність передумов щодо заборони шкідливих технологій, технологічна відсталість обладнання тощо.

Внаслідок діяльності людини світові запаси основних видів природних ресурсів таких як нафта, природний газ, вугілля постійно зменшуються, а щорічні викиди в атмосферу окису та двоокисів вуглецю, сірки та азоту зростають. Зростання споживання і одночасне виснаження природних ресурсів та забруднення довкілля потребують негайного зменшення негативних наслідків науково-технічного прогресу і урбанізації за рахунок створення економічних механізмів щодо інновацій і впровадження ресурсозберігаючих технологій, раціонального використання природних ресурсів, екологічно чистих виробництв і споживання. Забезпечення прогресивного розвитку держави можливе шляхом ефективного використання всіх видів ресурсів, структурної та технологічної трансформації виробництва та використання існуючих конкурентних можливостей.

Значні суперечності, що характеризують сучасний стан соціально-економічного розвитку України, виявляються у протіканні економічних реформ в умовах посилення зовнішніх та внутрішніх протиріч, як в політичній, так і в економічній сфері. В цьому контексті розвиток національної економіки має ґрунтуватися на дослідженнях ресурсозберігаючого варіанта розвитку